

De wederopstanding van de Wet verbod pelsdierhouderij

LTB 2016/13

Op 21 mei 2014 oordeelde Rechtbank Den Haag dat de Wet verbod pelsdierhouderij (hierna: de wet) onrechtmatig was wegens de schending van art. 1 Eerste Protocol van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: artikel 1 EP). In het arrest van 10 november 2015 oordeelde het Gerechtshof Den Haag evenwel anders. In deze bijdrage een overzicht van de overwegingen van het gerechtshof die hebben geleid tot het oordeel dat de Wet geen schending oplevert van artikel 1 EP.

De Wet verbod pelsdierhouderij

Hoe zat het ook alweer met de wet en het daarin geregelde verbod op de pelsdierhouderij? In LTB 2014/33 is in het kort het doel van de wet weergegeven, te weten de door de meerderheid van de politiek lang gekoesterde wens tot het verbieden van het houden van pelsdieren voor de exploitatie van hun vacht. De wet voorziet in een verbod om een pelsdier (een dier dat wordt gehouden ter verkrijging van de pels) te houden of te (doen) doden. De wet is op 15 januari 2013 van kracht geworden, maar het verbod zal voor bestaande pelsdierhouders pas in werking treden per 1 januari 2024. De periode tussen 15 januari 2013 en 1 januari 2024 (hierna: de overgangperiode) is bedoeld om de bestaande pelsdierhouders in staat te stellen de investeringen die zij hebben gedaan terug te verdienen. In de overgangperiode is het de pelsdierhouders – behoudens enkele uitzonderingen – niet toegestaan om de pelsdierhouderij uit te breiden of over te dragen. Verder voorziet de wet in een sloopkostenregeling, een verruimde herinvesteringsreserve en een correctie van onbillijke gevolgen van de wet voor de pensioenvoorziening voor de oudere pelsdierhouders (55 jaar of ouder per 1 januari 2014). Dit mede tegen de achtergrond om de gevolgen van het verbod enigszins te verzachten. Enkele pelsdierhouders en de Nederlandse Federatie van Edelpelsdierenhouders (hierna: NFE) hebben de wet voorgelegd aan Rechtbank Den Haag en gevorderd de wet buiten werking te stellen.

Uitspraak Rechtbank Den Haag

In de uitspraak van 21 mei 2014 (ECLI:NL:RBDHA:2014:6161) heeft de rechtbank de pelsdierhouders in het gelijk gesteld en de wet buiten werking gesteld wegens strijdigheid met hogere regelgeving. De rechtbank komt tot dit oordeel omdat de verdien capaciteit de nertsenhouders volledig wordt

ontnomen en het ook te verwachten is dat de overgangperiode en de verzachtende maatregelen onvoldoende soelaas zullen bieden om de schade die als gevolg van de wet wordt geleden te bestrijden. Daarbij speelt dat een deel van de verzachtende (flankerende) maatregelen nog onduidelijk is. De rechtbank is van oordeel dat (vooralsnog) niet kan worden vastgesteld dat voor de schade, die een gevolg is van de wet, een adequate vergoeding wordt geboden. De rechtbank oordeelt dat de inmenging in het eigendomsrecht van de nertsenhouders tijdens de overgangperiode en daarna niet proportioneel is, in de zin dat een fair balance bestaat tussen de eisen van het algemeen belang enerzijds en de fundamentele rechten van de nertsenhouders anderzijds. Tegen dit oordeel is de staat in beroep gegaan, wat heeft geleid tot het arrest van het Gerechtshof Den Haag van 10 november 2015 (ECLI:NL:GHDHA:2015:3025).

Arrest Gerechtshof Den Haag

De staat is in beroep opgekomen tegen het oordeel van de rechtbank dat een fair balance ontbreekt.

Het gerechtshof beoordeelt in de eerste plaats wat – tegen de achtergrond van de wet – onder eigendom moet worden verstaan in de zin van art. 1 EP. Het gerechtshof stelt voorop dat art. 1 EP alleen ziet op bestaande eigendomsrechten en niet op het recht in de toekomst eigendom te verwerven. Voor het bepalen van de verdien capaciteit behoort dus niet te worden gekeken naar wat men verwacht in de toekomst aan inkomen te kunnen realiseren, maar dient alleen te worden gekeken naar de bestaande bedrijfsmiddelen (grond, opstallen en bedrijfsinventaris) en goodwill en de verdien capaciteit die daarin besloten ligt. Omdat verder omtrent goodwill niets is aangevoerd door de NFE, oordeelt het gerechtshof in rechtsoverweging 4.1 dat in de afweging of een fair balance is getroffen de goodwill en de toekomstige inkomsten niet kunnen worden betrokken.

Het gerechtshof stelt voorts vast dat de bedrijfstak winstgevend is en ook gedurende de overgangperiode winstgevend zal blijven. Dit ondanks het verbod om uit te breiden en het verbod om over te dragen die voor de nertsenhouders gedurende de overgangperiode gelden. Wat betreft de vraag of een fair balance is getroffen, overweegt het gerechtshof dat alle omstandigheden van het geval van belang zijn. Het gerechtshof oordeelt dat ondanks de inbreuk op het eigendomsrecht, de fair balance niet is getroffen. Het gerechtshof neemt daarbij in aanmerking het gegeven dat de nertsenhouders al sinds 1999 rekening konden houden met een verbod op het houden van pelsdieren. Het gerechtshof verwijst daarbij naar een op 1 juli 1999 door de Tweede Kamer aangenomen motie van Swildens-Rozendaal en de parlementaire geschiedenis van de wet. Vervolgens oordeelt het gerechtshof dat de nertsenhouders voldoende in de gelegenheid worden gesteld om gedurende de overgangperiode de gedane investeringen terug te verdienen. Kortom, een fair balance ontbreekt niet, op grond waarvan het gerechtshof het

¹ Mr. ing. C.F. van Helvoirt is als advocaat werkzaam bij Hekkelman Advocaten en Notarissen te Nijmegen, bij de sectie Overheid en Vastgoed, praktijkgroep Agribusiness & landelijk gebied, k.van.helvoirt@hekkelman.nl, www.hekkelman.nl.

vonnis van de rechtbank heeft vernietigd. Met de vernietiging van het vonnis is de wet gaan herleven.

Belang voor de praktijk

Na de uitspraak van de rechtbank zijn er voor het houden van meer pelsdieren meerdere omgevingsvergunningen aangevraagd en verleend. Een aanvraag om een omgevingsvergunning 'milieu' (als bedoeld in art. 2.1 lid 1 onder e Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) kan slechts in het belang van de bescherming van het milieu worden geweigerd. Dit volgt uit art. 2.14 lid 3 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Het verbod op de pelsdierhouderij heeft een ethische achtergrond, wat dus geen weigeringsgrond is.

Vanwege de wederopstanding van de wet kunnen de desbetreffende nertsenhouders van deze omgevingsvergunning echter geen gebruikmaken. De wet staat dit immers niet toe. Wordt wel gebruikgemaakt van de verleende omgevingsvergunning, dan handelt men in strijd met de wet. In een brief van 11 december 2015 heeft de staatssecretaris aan de Tweede Kamer (kenmerk WJZ/15175754) laten weten in overleg te zijn met het Openbaar Ministerie over de gevolgen van het arrest van het gerechtshof voor de handhaving. Handhaving is overigens in handen van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

De NFE heeft aangekondigd cassatie te zullen instellen tegen het arrest van het gerechtshof. De termijn voor het instellen van cassatie is op 10 februari 2016 geëindigd. Uiteraard houd ik u op de hoogte van de ontwikkelingen in dit dossier.